

KOLEN

's Ochtends waren de kolen geleverd. We waren vroeg opgestaan en hadden het laatste hout in de kachel gelegd, hadden verkleumd met de handen in de zakken op straat voor het huis gestaan, in de morgenmist, starend naar onze witte ademwolkjes. De kolen kwamen precies op tijd, we hadden de kiepwagen via de smalle doorgang tussen de schuur en de tractorstalling verder laten komen, zo dicht mogelijk bij de stal, waar al jaren geen vee meer had gestaan. Daar werden de briketten op het wintergras gestort, een enorme berg, prima kolen, bijna allemaal gaaf, en het zilverige kolenstof was opgestegen in de lucht.

We waren de hele ochtend bezig geweest om de kolen van de wei in de stal te scheppen. Zeven ton kolen, we hadden schoppen en mestvorken en in het begin vormden we een keten, maar dat bleek niet erg praktisch en daarna werkte ieder voor zich. De mist loste op, de zon kwam tevoorschijn en een paar voorzichtige vogels streken neer op de kale takken van de struiken. Tegen de middag pauzeerden we. We zetten koffie en gingen zitten op de drempel van de staldeur, die was uitgesleten door de voet-

stappen van de mensen die hier tientallen jaren geleden hun vee hadden verzorgd. We dronken koffie en vroegen ons af hoelang we met deze voorraad kolen toe zouden kunnen. Zeven ton kolen – zeven winters? Het hangt van de winters af, zeiden we, en we herinnerden ons de afgelopen winter, die onwaarschijnlijk koud was geweest en eindeloos had geduurd, tot in mei had er nog sneeuw gelegen. We vergeleken de huidige winter met die van de vorige jaren, en bespraken de mogelijke voortekenen, de schors van de bomen was dit jaar bijzonder dik en er waren meer walnoten geweest dan andere jaren, mischien, zeiden we, zouden we een nog strengere winter krijgen dan de vorige. Maar met deze voorraad kolen kon ons niets gebeuren. Met zeven ton kolen in de stal waren we veilig.

We dronken onze koffie op en goten de drab in het gras. We bleven nog even op de drempel zitten, we waren bijna klaar, er lagen nog maar weinig kolen buiten, een halve cirkel nog, als een wal om ons heen. Door de poort naar de straat, die we nadat de kiepwagen vertrokken was nog niet hadden gesloten, kwam Vincent op zijn fiets de binnenhof opgereden. Vincent was vier jaar oud en werd binnenkort vijf, voor zover we wisten. Hij kwam in volle vaart de hoek om, zag ons meteen, reed over het pad tussen de schuur en de tractorstalling naar ons toe en stopte voor de wal van kolen. Hij droeg een groen jasje en een sjaal met een stevige knoop erin, hij had een muts op, en hij had geen snotneus. Hij bleef op zijn fiets zitten en leunde met

over elkaar geslagen armen op zijn stuur, alsof hij niet vier maar vijftien jaar oud was.

Hij keek naar ons en zei, wat zijn jullie aan het doen. Hij zei het als iets heel vanzelfsprekends, en wij zeiden, we zaten al op je te wachten, we zijn bezig met kolen scheppen, je kunt ons helpen.

Vorige winter was Vincents moeder gestorven. Vincents vader was bij haar weggegaan en toen had ze eerst een zenuwzinking gehad en vervolgens werd ze ziek. Of andersom, ze was eerst ziek geworden en kreeg toen een zenuwzinking, maar hoe dan ook, uiteindelijk was ze gestorven. Een verwaarloosde griep die op haar hart was overgeslagen, zodat ze een hartaanval kreeg, en toen nog een, en nog een, en ten slotte waren ze ermee opgehouden haar hartaanvallen te tellen. Ze had drie maanden in het ziekenhuis gelegen, op het laatst was ze blind, kon niet meer praten en alleen nog haar linkervoet bewegen, de artsen hadden haar hersenactiviteit gemeten en waren van mening dat ze er op een geheimzinnige manier nog steeds was, een toestand die ze 'in jezelf opgesloten zitten' noemden. Vincents moeder had zich in zichzelf opgesloten toen Vincent vier jaar oud was.

We zaten in de winterse middagzon met onze lege koffiekopjes voor die wal van kolen. Door het werk hadden we het warm gekregen, we waren nu klaarwakker. We praatten wat met Vincent, vroegen hem of hij onderweg hierheen niet was tegengehouden door de Bever, want

de Bever, dat wist hij toch, hield elk kind tegen dat te snel fietste en dwong het om langzamer te rijden. Maar Vincent liet zich niets wijsmaken. Hij zei, jullie kletsen maar wat, en hij werd zo boos dat we ermee ophielden hem te plagen. We keken naar hem, hoe hij daar op zijn fietsje zat en het telkens een stukje vooruit en dan weer achteruit liet rijden, en hij stelde voor dat hij zijn kruiwagen zou halen om ons te helpen de laatste kolen naar de stal te brengen, hij zag eruit als iemand die een onzichtbare helft mist, maar hij zag er ook uit als iemand die is omgeven door een halve nimbus.

We dachten aan zijn moeder, die een aantrekkelijke vrouw was geweest, lang en tenger, met een onnavolgbare manier om haar benen bij het lopen neer te zetten, schutterig als een veulen. Ze maakte altijd een melancholieke indruk, maar we hadden haar ook tekeer horen gaan, en toen was ze bepaald niet hulpeloos geweest. Tijdens de eerste weken van haar ziekte hadden we haar opgezocht in de kliniek waar ze werd verpleegd, ze was toen al blind en zei telkens, wat jammer dat ik jullie mooie gezichten niet kan zien.

Wat jammer dat ik jullie mooie gezichten niet kan zien.

We hadden nooit geweten dat Vincents moeder onze gezichten mooi had gevonden, en we waren naar huis gegaan met het gevoel dat je sommige dingen pas kunt zeggen als ze onherroepelijk voorbij zijn. Vincent stapte van zijn fiets en liet hem los. Hij pakte een stuk kool, draaide het onderzoekend rond in zijn handen, klom over de wal, stapte tussen ons door en liet het vallen op de berg

in de hoek van de stal. Hij kwam terug en hield zich in het voorbijgaan even aan ons vast. Toen zijn moeder was gestorven, had hij zijn vader gevraagd hoelang de dood zou duren, dat had zijn vader ons verteld.

Vincent zei, ik geloof dat ik m'n kruiwagen maar niet ga halen. Ik kan jullie ook wel helpen zonder kruiwagen.

En dus kwamen we overeind, strekten de benen, rekten ons uit in de winterzon en gingen weer aan het werk. We brachten de rest van de kolen naar de stal, we vormden toch weer een keten, en Vincent hielp ons. Zijn moeder had ons laten zien dat je aan liefde kunt sterven. Ze vormde het levende bewijs dat je van een gebroken hart kunt doodgaan, ze had zich uit liefde opgesloten in zichzelf. Het was merkwaardig om te bedenken dat dat van invloed zou zijn op Vincents hele verdere leven, en uit zijn kleine, groezelige handjes pakten we de briketten aan alsof het hosties waren.